

jelezte, hogy a jövőben a részben megváltozott viszonyok között mily szerep juthat neki.

Azután *Mauritz Rezső* olvasta fel székfoglaló értekezését, melyben azt fejtegeti, hogy a középiskolák reformja nálunk nem lehet részleges, hanem csakis egyetemes és ki kell terjednie a polgári iskolákra is. A reáliskolák mai alakjukban jóformán feleslegesek, oly kis számú ifjuság kedvéért állnak fenn. Az 1894/95. tanév végén pl. az összes ifjuságnak $5\frac{1}{4}\%$ -át találjuk a reáliskolák VIII osztályában és csak 2% ment oly pályára, melyre a reáliskola különösen előkészít. Az alsóbb osztályok, igaz, nagyon népesekek, de ezeket nem a reál-, hanem a polgári iskolába való tanulók özönlik el. Ennek pedig az az oka, hogy a polgári iskolának nincs olyan szervezetük, a milyen a nem középiskolába való ifjuság számára kívánatos volna. Egyszerre kell tehát a reformot az egész vonalon megkezdeni. A felolvasást, mely adataival élénk feltűnést keltett, főntebb egész terjedelmében közöljük.

Végül dr. *Juba Adolf* tartott felolvasást a női kérdésről. Föltétlen elismeréssel és köszönettel adózik dr. Wlassics Gyula miniszternek, mert a mellett, hogy új kenyérpálya nyílt meg az egyetemmel a nők előtt, az orvosi tudomány csak nyer a nőorvosokkal, kik közül legalább 1000 fényesen meg is élhetne. Hogy a nők tudományos képzése ne tegye őket asszonyi hivatásuk teljesítésére alkalmatlanokká, azt a felolvasó véleménye szerint úgy lehet elérni, hogy a női középiskolákhoz főző-iskolákat kapcsoljanak, és a háztartást lehetőleg praktikusan, az egészségtant pedig minél szélesebb körben tanítsák, sőt a növendékeknek meg kellene tanulniok a kisdedekkel való bánást is. Ily módon a diploma épen nem akadályozná azt, hogy valaki jó feleség legyen. Másik lépés volna a női kérdés megoldása felé a család alapításának és fentartásának biztosítása. Ezt a felolvasó véleménye szerint általános nyugdíjtörvénnyel, nyugdíjalapok létesítésével lehetne elérni, a családos hivatalnokoknak pedig minden gyermek után pótlékot kellene adni.

ÚTBAIGAZÍTÁSOK, ÉSZREVÉTELEK.

Pénzbírság és közmegvetés — mint pædagogiai eszközök.

Ha valaki netán csodálkoznék azon, hogyan kerülhet pénzbírság, közmegvetés és pædagogia — egy kalap alá: olvassa el a következő *«Szabályzatot»*.

Szabályzat.

Mi, az x-i gymnasium Y osztályának tanulói Z osztályfőnök úr helybenhagyásával kötelezzük magunkat a következő szabályoknak alávetni:

1. §. Mindenki, a ki *elégtelenre* felel, 1 krt fizet.

2. §. Ha az *elégtelen* felelet ismétlődik, akkor 2 krt s így minden egyes esetben 1 krral többet fizet egész 5 krig. A hatodik elégtelen felelet után az *osztálytársak részéről általános megvetésben részesül* mindaddig, míg határozott javulás nem észlelhető rajta. Ekkor aztán előlről kezdődnek a fokozatok.

3. §. A hatodik elégtelen feleletnél a pénztárnok tartozik az egész osztálynak tudtára adni, hogy N. N. már hatodszor felelt elégtelenre, tehát az *osztály részéről a közös megvetés tárgya*.

4. §. Mindenki minden egyes jeles dolgozat után 1—1 kr «dicsőségj»-at fizet. A jeles dolgozatok a pénztárnoknál jelentendők be.

5. §. A rossz magaviseletű tanulót eleinte figyelmeztetni kell hibáira s ha ez nem használ, az *egész osztály megvetésében részesül*.

6. §. A középszerű tanuló karácsonykor és husvétkor egy tetszés szerinti összeget fizet.

7. §. A pénztárnoknak kötelessége a pénzt beszedni és azokról az ellenőrnek felelni. Azonkívül kötelességök az osztályban a szorgalmas tanulást és a jó magaviseletet előmozdítani.

8. §. Az összegyűjtött pénz az év végén bizonyos, közösen megállapított jótékony célra fog fordíttatni.

9. §. Tartsa mindenki kötelességének, hogy minél több dicsőség és minél kevesebb szegénydíjat fizessen.

10. §. Ezen szabályok folyó évi október hó 15-től szigorúan megtartandók.

Kelt stb.

Aláírás.

Ime a «Szabályzat», melynek szokatlan intézkedései az érdekelt szülők és az ezen a révén értesült tanárok közt már többszörös élenk megbeszélésre adtak alkalmat; A fölmerült nézeteket a következő három kategóriába foglalhatjuk össze:

Voltak, kik nem kifogásolták a pénzbüntetést, de hivatkozva J. Paul gyönyörű szavaira: «Nagy bűn a meggondolatlan gyermekben a becsület életmagnvát, mely most csak éretlen csirákat hajt, a *szegyenítő* büntetés zord fagyával érinteni.» — Keményen elítélték a szabályzat azon pontjait, melyek a becsületében legmélyebben sértett tanulót az egész osztály előtt pelengére állítják. — Mások kifogásolták a büntetés pénzbeli jellegét is, mint olyasvalamit, a mi helyén való a rendőri és bírói eljárásban, de homlokegyenest ellenkezik az iskolai fegyelmezés természetével. — Akadtak végre olyanok is, a kik a Szabályzatban foglaltakat helyeseknek találták. Azt a politikai axiómát: minden eszköz jó, csak eredménye legyen; némelyek a tanítás és nevelés terén is alkalmazhatónak mondták s hivatkoztak a szerintök mindennél többet nyomó, szemmel látható *eredményre*, melyet egyes tanulók a «Szabályzat» életbe lépté után tényleg felmutattak.

Eredmény! Ez az a varázs-szó, a mely a lelkiismeretes, buzgó tanárt soha nyugodni nem hagyja. Nincs az a jelentéktelen eszköz, melyet meg ne próbálna, nincs nehézség, a mitől visszariadna. Ilyen eszközt látok én fentebbi «Szabályzat»-ban s habár súlyos aggodalmakat is támasztanak bennem ennek egyes intézkedései: de másrészt folyton-folyvást fülemben cseng a varázs-szó: eredmény, a mitől az aggodalmak egy időre el-elhallgatnak s felülkerekedik egy másik hang: Próbáld meg te is!

Mint hogy a «Szabályzat» a alkalmazhatósága felől a vélemények annyira eltérők, objectív kritikáért és tanácsért a Magyar Pædagogia tisztelt pædagogusaihoz fordulok s tőlük kérek feleletet a kérdésre: *Pénzbírság és közmegvetés, helyet foglalhatnak-e a józan pædagogiu eszközei közt?*

Meggyőződésem szerint a fent közölt szabályzat alig érdemli meg, hogy pædagogiai szempontból szóba jöjjön, annyira ellenkezik a pædagogia legelemibb követelményeivel. Már azzal, hogy a feleleteket a tanár és tanuló közös elbírálásának tárgyává teszi, mely bírálatból erkölcsi és anyagi érdekek is függnek, az iskolát lealacsonyítja, a tanulók önértékét tönkre teszi, a közszellemet megmételjezi. Hisz a tudatlant, gyámoltalant nem megvetni, hanem segíteni, gyámoltítani kell a többinek. Erre kell őket megtanítani. Tanárnak és tanulónak arra kell törekednie, hogy a hátramaradót előbbre segítse, nem hogy pénzbírsággal, közmegvetéssel sújtsa. Közmegvetést csak az erkölcstelen ember érdemel, a tudatlan nem. Megrendelni a közmegvetést annyi, mint erkölcstelenségre készíteni. A lecke nem tudása pedig sokkal komolyabb és szomorúbb dolog, sem hogy a «mégértett világrendet» egy-egy krajezárnvi bírsággal ki lehetne engesztelni. *Du sublime au ridicule* . . . Az a tanár, a ki csak ilyen eszközökkel tud célt érni, ugyan nem inkább megérdemelné akár a bírság kirovását (csak hogy egy kissé tekintélyesebb bírságét) akár a pædagogusok — közmegvetését?

Cs. J.

Mélyen tisztelt tanár úr!

A kiadásomban megjelent **Pirchala-féle Latin Nyelvtan** a szaktanárok részéről oly kedvező fogadtatásra talált, hogy immár több mint **40 intézet** használatba vette, és *három év alatt három kiadás* teljesen elfogyott és jelenleg a **negyedik** kiadás hagyta el a sajtót. Ez új kiadásban a szerző felhasználta a kritika figyelmeztetéseit és a nélkül, hogy lényegén változtatott volna, iparkodott a szabályok lehetőleg szabatos fogalmazása és a példák szaporítása által minden jogos kívánságot kielégíteni.

Pirchala: Latin Gyakorlókönyv a 3-ik osztály számára és **Rerum Romanarum Liber**, 1896 február elején jelennek meg **második** kiadásban.

Mint kiadó iparkodtam csinos kiállítás és olcsó ár által a kívánalmaknak megfelelni.

Kivánságára ez új kiadások egy-egy példányával a legnagyobb készséggel szolgállok.

Pozsony, 1895. évi december hóban.

Kiváló tisztelettel Stampfel Károly
könyvkiadóhivatala.